

de
Prijs
voor
de
Jonge
Kunst
kritiek

De Prijs voor de Jonge Kunstkritiek is een initiatief van: de Appel Amsterdam, Mondriaan Fonds, Formerly known as Witte de With Center for Contemporary Art, Stedelijk Museum Amsterdam, Van Abbemuseum, Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, M Leuven, Mu.ZEE en Z33 Huis voor Actuele Kunst, Design & Architectuur

De (media)partners zijn: AICA Nederland, Domein voor Kunstkritiek, De Nieuwe Garde, Prix de Rome, De Groene Amsterdammer, HART, Knack Focus, Metropolis M, Het Parool, rektoverso en Tubelight

Recensie

Een archief dat niet hoort te bestaan

Nadia de Vries

Get Well Soon

Sam Lavigne en Tega Brain

Onderdeel van de online tentoonstelling 'We=Link: Ten Easy Pieces' van Chronus Art Center (CAC), Shanghai i.s.m. Art Center Nabi, Seoul en Rhizome, New York. Gelanceerd op 18 juli 2020.

Begin 2020 nodigde Chronus Art Center (CAC) in Shanghai tien jonge kunstenaars uit om een online werk te maken in het kader van de uitbraak van het coronavirus. Dit resulteerde in de groeiende tentoonstelling *We=Link: Ten Easy Pieces*. Sinds maart 2020 werd hier tien maanden lang maandelijks een werk aan toegevoegd. Een van de opvallendste bijdragen aan de tentoonstelling is *Get Well Soon* van web art-duo Sam Lavigne en Tega Brain, die in juli verscheen. Voor dit werk verzamelden Lavigne en Brain duizenden beterschapswensen op GoFundMe, een online crowdfundingplatform waarop regelmatig geld wordt geworven voor medische kosten. Deze brachten ze samen als een dystopische bloemlezing over empathie.

Sinds 2010 kunnen mensen die zelf geen ziektekostenverzekering hebben – of die een behandeling moeten ondergaan die niet door hun verzekering wordt gedekt – op GoFundMe een eigen crowdfundingcampagne beginnen om zo het bedrag van hun medische behandeling in

te zamelen. Vooral mensen uit de Verenigde Staten (waar zorgverzekeringen al jarenlang onbetaalbaar zijn) maken gebruik van het platform.

Met *Get Well Soon* benadrukken Lavigne en Brain de verontrustende realiteit die aan de basis ligt van GoFundMe. Het platform draait immers op de economische tekortkomingen van kwetsbare mensen, die met de juiste online zelfprofilering (namelijk die van 'waardig slachtoffer') welvarende mensen moeten overtuigen hen financiële steun te verlenen. De beterschapswensen gebundeld in *Get Well Soon* illustreren de specifieke liefdadigheidsdynamiek tussen vrager en gever die GoFundMe in het leven heeft geroepen, en die het midden houdt tussen afhankelijkheid en solidariteit. In de omschrijving van het werk noemen Lavigne en Brain *Get Well Soon* 'een archief dat niet hoort te bestaan'.

All the best on your recovery!

All the best on your surgery!

All the best to your family!

Lavigne en Brain zijn al langere tijd geïnteresseerd in de manier waarop sociale interacties in digitale sferen – zoals likes op Facebook of volgers op Instagram – een vorm van wisselkoers zijn geworden. Voor hun projecten richten ze zich echter niet op de populaire platforms, maar op de minder aantrekkelijke spelers uit de internetgeschiedenis. Zo gebruikten ze voor hun eerste samenwerking *The Good Life* (2016) het kolossale e-mailarchief van Enron, een Amerikaans softwarebedrijf dat in 2001 failliet ging, als basis voor een dagelijkse nieuwsbrief. Het archief was zo groot dat Lavigne en Brain genoeg materiaal hadden om zeven jaar lang bijna tweehonderd unieke e-mails per dag te versturen. En voor het project *New York Apartment* (2020), dat ze eerder dit jaar in opdracht van Whitney Museum of

American Art maakten, smolten Lavigne en Brain duizenden woningadvertenties voor appartementen in New York samen tot een advertentie voor een enkel appartement met meer dan 60.000 kamers (vraagprijs: 43 miljard dollar).

De ludieke, ietwat potsierlijke werken van Lavigne en Brain benadrukken het duizelingwekkende volume van onze online interacties en, belangrijker nog, in hoeverre we afhankelijk zijn geworden van deze interacties om in onze basisbehoeften te kunnen voorzien. Het internet helpt ons aan werkgelegenheid, een woonplek en – zoals het jongste project van Lavigne en Brain laat zien – het bekostigen van onze gezondheid. Met deze laatste toevoeging slaat de samenwerking tussen Lavigne en Brain een beduidend sinistere weg in. In de beterschapswensen die ze voor *Get Well Soon* samenbrachten komt de ludieke noot uit hun eerdere werk nog wel naar voren ('Can't wait for this peanut!') maar de hoofdtoon die het werk aanslaat is er een van wanhoop en angst. Hoewel de precariteit van zieke mensen op zichzelf al een aangrijpend thema is, heeft het werk van Lavigne en Brain door de rap stijgende sterftcijfers ten gevolge van de coronapandemie (meer dan 800.000 ten tijde van schrijven, volgens Worldometer) een bijzonder wrange bijklank gekregen.

Get Well Soon wordt vergezeld door een essay van de Koreaans-Amerikaanse criticus Johanna Hedva, die eerder *Sick Woman Theory* (2016) schreef. In dit inmiddels beroemde manifest oppert Hedva dat zorgdragen voor anderen de meest radicale, antikapitalistische daad is die een mens kan verrichten. In een maatschappij die gericht is op productie – een feit dat de ophef over de economie na de het afkondigen van de lockdown eerder dit jaar ook duidelijk maakte – is stilstaan bij de pijn van een ander een vorm van verzet: het prioriteren van het welzijn van de kwetsbaren, boven de winst van de machtigen.

Bij binnenkomst in de online tentoonstelling ontvouwt het essay van Hedva als een wenskaart over de homepage – een duidelijke verwijzing naar de typische Hallmark-wenskaart en dier dooddoeners (zoals ‘Een opkikkertje voor jou’). In de flanken van de browser wordt de bezoeker begroet door duizenden beterschapswensen, gearrangeerd op alfabetische volgorde. Wanneer de kijker het essay wegklijkt blijven alleen de tientallen rijen met bemoedigende zinnen over om doorheen te scrollen. Het grote volume van de beterschapswensen heeft een vervreemdende werking op de kijker, die zonder verdere context moeilijk een voorstelling kan maken bij de individuele situaties van degenen aan wie ze gericht zijn. De visuele presentatie van het werk draagt verder bij aan deze vervreemding. De warmte van de beterschapswensen staat in contrast met de kille omgeving waarin Lavigne en Brain ze plaatsten: eindeloze rijen tekst (lettertype Helvetica) tegen een witte achtergrond.

I hope a cure can be found.

I hope a good lawyer sees this and volunteers to help you.

I hope your situation will improve significantly very soon.

In het boek *The Body in Pain* (1985) schrijft de Amerikaanse filosoof Elaine Scarry dat pijn als fysieke sensatie machtig kan zijn doordat het niet in taal te vatten is. We worden onderworpen aan pijn omdat het onze woorden doet wegkleden. Hierdoor rest een lijf dat pijn heeft weinig anders dan kreunen (‘Ahhh...’) of het uitschreeuwen (‘Ahhh!’).

Get Well Soon lijkt een zusterschap aan te gaan met de stelling van Scarry, omdat het op een soortgelijke wijze verkent hoe fysiek lijden onze communicatievormen beperkt. Alleen kijken Lavigne en Brain niet naar hoe over pijn wordt gesproken, maar hoe er op pijn wordt gereageerd. Veel sterkte, rust lekker uit of, inderdaad: *get well soon*. Met hun project plaatsen Lavigne en Brain vraagtekens bij het

gebrekige register van onze zorgtaal, en dwingen ze de kijker kritisch te zijn op de mate waarin platitudes kunnen worden vertaald naar praktische vormen van zorg. In het geval van het GoFundMe-platform, dat *Get Well Soon* onder de loep neemt, worden deze platitudes echter verbonden aan een expliciet zorgdragende praktijk: het doneren van geld aan vreemden in nood. Hiermee belichten Lavigne en Brain hoe de taal van zorg en de *handeling* van zorg, die in een kapitalistisch zorgsysteem ver van elkaar lijken te zijn verwijderd, op een productieve manier kunnen worden samengebracht.

Het is daarmee geen toeval dat Lavigne en Brain uitgerekend Hedva vroegen het begeleidende essay voor hun project te schrijven, omdat Hedva in het eerdergenoemde *Sick Woman Theory* (2016) al de ontoereikendheid van taal als kapitalistisch zorgmiddel bezong. ‘Vroeger dacht ik dat de meest antikapitalistische handeling die een mens kon verrichten het schrijven van een liefdesgedicht was,’ schrijft Hedva. ‘Nu weet ik dat er geen radicalere vorm van protest is dan zorg te dragen voor anderen: door een groep te vormen en voor elkaars lichamen te zorgen.’

Dit wil uiteraard niet zeggen dat er geen activistische potentie in taal schuilt. In de slotalinea van het essay voor *Get Well Soon* beschrijft Hedva de schoonheid van de woorden *caregiver* (zorggever) en *caretaker* (zorgdrager), omdat beide termen hetzelfde betekenen. Volgens Hedva houdt dit in dat zorg – op zowel semantisch als praktisch niveau – een geschenk is dat iemand tegelijkertijd kan bezitten én geven. En hierin zit precies de kracht van zorg: het is een machtsvorm die oneindig te verspreiden is. Een beetje, merkt Hedva op, zoals een virus.

Please let me know how things are going.

Please let me know if I can help in any way.

Please let me know if there is anything at all you need.

Ondanks de bittere premisse van *Get Well Soon* als een databank van gebrek, geeft het werk van Lavigne en Brain een hoopgevende kijk op online platforms en de nieuwe vormen van zorg die zij mogelijk maken. De twee kunstenaars laten zich niet verleiden tot cyber-idealisme of de utopische interpretatie van het internet als een sociaalhistorisch ongerepte plek. De kale, enigszins vervreemdende omgeving van *Get Well Soon* benadrukt de beperkingen van het internet als empathisch zorgplatform, en ook de kritische blik op GoFundMe – als liefdadigheidsorganisatie en winstmakend bedrijf in één – blijft voelbaar.

Met hun project maken Lavigne en Brain zichtbaar dat zorg, in zowel de digitale als niet-digitale wereld, vaak op taalniveau begint, maar dat het daar niet altijd hoeft te eindigen.

De zevende editie van de Prijs voor de Jonge
Kunstkritiek is uitgereikt op 16 december 2020.

De prijs is een initiatief van: de Appel
Amsterdam, Formerly known as Witte de With
Center for Contemporary Art, Mondriaan Fonds,
Stedelijk Museum Amsterdam, Van Abbemuseum,
M Leuven, Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond,
Mu.ZEE, Z33 Huis voor Actuele Kunst, Design &
Architectuur.

Met dank aan: AICA Nederland, Domein
voor Kunstkritiek, De Nieuwe Garde,
Prix de Rome, De Groene Amsterdammer,
HART, Knack Focus, Metropolis M, Het Parool,
rekto:verso en Tubelight.

Coördinatie en redactie: Julia Steenhuisen;
ontwerp: High Rise; fotografie: Lucas Denuwelaere,
Robert Hamacher, Aad Hoogendoorn; drukwerk:
NPN Drukkers.

de
Appel
Amsterdam

M
mondriaan
fonds

STEDELIJK
MUSEUM
AMSTERDAM

VAN
ABBE

Museum
Leuven

Mu.
ZEE

Copyright 2020
de Prijs voor de Jonge Kunstkritiek
www.jongekunstkritiek.net

December 2020
isbn 9789076936543

De Prijs voor de Jonge Kunstkritiek
is een stimuleringsprijs voor een
nieuwe generatie critici en essayisten
die schrijft over hedendaagse
beeldende kunst.